

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นสองลักษณะ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. เพื่อศึกษาสถานภาพของชาวม้งลาวที่ได้รับจากรัฐบาลไทย
2. เพื่อศึกษาวิธีการเข้ามาและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามาของชาวม้งลาวที่บ้านห้วยน้ำขาว ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อศึกษาผลกระทบโดยภาพรวมต่อประเทศไทยและผลกระทบที่มีต่อชุมชนที่เกิดขึ้นจากการเข้ามาของชาวม้งลาว
4. เพื่อศึกษาอุปสรรคในการแก้ไขปัญหาและการเลือกวิธีการปฏิบัติของรัฐบาลไทยต่อชาวม้งเหล่านี้

3.1 ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษา ได้เลือกพื้นที่การศึกษาคือ หมู่บ้านห้วยน้ำขาว ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นที่ตั้งของพื้นที่ควบคุมชั่วคราวผู้ลี้ภัยเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายชาวม้งลาว โดยการศึกษาเรื่องสถานภาพที่รัฐบาลไทยได้ให้ม้งลาวกลุ่มนี้รวมถึงที่มาของการลี้ภัยเข้ามาและผลกระทบที่มีต่อชุมชน อีกทั้งอุปสรรคการแก้ไขปัญหาและการเลือกวิธีการปฏิบัติของรัฐบาลไทยต่อม้งเหล่านี้

3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ลงพื้นที่เพื่อเข้าเก็บข้อมูลโดยเริ่มเข้าไปสังเกตการณ์แบบไม่เป็นทางการ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2549 เป็นต้นมาจนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ.2552 และคอยติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวมาโดยตลอดแต่ประสบความสำเร็จเนื่องจากปัญหาในการติดต่อขอเข้าพื้นที่ควบคุมชั่วคราว การติดต่อสถานทูตราชการ การติดต่อขอเข้าพบเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงต้องขออนุญาตจากหลายฝ่ายและต้องรอการอนุมัติเป็นขั้นตอน ในหลายๆครั้งเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโดยตรงและมีอำนาจที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลได้ ไปราชการต่างประเทศบ้าง ติดต่อไม่ได้บ้าง เปลี่ยนเบอร์โทรศัพท์บ้าง และเมื่อได้รับข้อมูลไม่ว่าจะจากแหล่งใดต้องมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากหลายบุคคล ซึ่งบางครั้งกว่าจะติดต่อเข้าพูดคุยได้ ก็ใช้เวลานานนับเดือน โดยเข้าพื้นที่จำนวน 4

ครั้ง ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 ถึง ปี พ.ศ.2552 ผู้ศึกษาใช้วิธีการเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่มีอยู่แล้วเป็นหลัก ทั้งจากหนังสือ หนังสือพิมพ์ บทความทางวิชาการ บรรยายสรุปที่ได้จากหน่วยงานทางราชการอันมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับมังลาวอพยพ ตั้งแต่อดีตเป็นต้นมา และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชาวมังลาวที่บ้านห้วยน้ำขาว ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งได้นำเอาข้อมูลเหล่านี้มาเรียบเรียง โดยได้มีการค้นคว้าจากหลายแหล่งข้อมูล ได้แก่ สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ห้องสมุดคณะสังคมศาสตร์ เอกสารจากกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 3 สำนักงานป้องกันจังหวัดเพชรบูรณ์ องค์กรบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย สถานีตำรวจภูธรจังหวัดเพชรบูรณ์ หน่วยเฉพาะกิจ พลเรือน ตำรวจ ทหาร อำเภอเขาค้อ เป็นต้น

อุปสรรคด้านเอกสารที่สำคัญคือ เอกสารของหน่วยงานในส่วนของมหาดไทยจังหวัดเพชรบูรณ์ที่ได้มีการเข้าร่วมประชุมกับเจ้าหน้าที่ทหาร ของกองทัพภาคที่ 3 นั้น ส่วนใหญ่เป็นเอกสารในชั้นความลับเกือบทั้งหมด ซึ่งได้รับเหตุผลว่า ยังไม่ได้มีการจัดการที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมในห้วงแรก หากมีการเผยแพร่ข้อมูลออกไปอาจจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการจัดการได้ ซึ่งผู้ศึกษาได้รับอนุญาตให้ดูได้เท่านั้นแต่ห้ามมิให้ทำสำเนา เช่น ในเอกสารบางเล่มมีรูปภาพที่ชาวมังลาวนำมาร้องเรียนซึ่งเป็นภาพการถูกทารุณกรรมต่างๆจากทหารลาว ซึ่งเป็นภาพเก่าตั้งแต่สมัยที่มีการปราบปรามขบวนการต่อต้านลาว นอกจากนี้ยังมีจดหมายต่างๆ และข้อความที่เขียนโจมตีทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบาลไทย รัฐบาลลาว และยังมีข้อความที่ได้เขียนเพื่อถวายฎีกาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯอีกด้วย

3.2.1 การสัมภาษณ์

ผู้ศึกษาได้ใช้เครื่องมือในการสัมภาษณ์คือ แบบสัมภาษณ์ซึ่งแยกออกเป็น 2 ชุด ชุดแรกคือ แบบสัมภาษณ์สำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ส่วนชุดที่สอง คือ แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้นำชุมชนและประชากรบางส่วนภายในหมู่บ้าน ในส่วนของมังที่อยู่ภายในพื้นที่ควบคุมชั่วคราวนั้นไม่สามารถทำการสัมภาษณ์ได้เนื่องจากติดปัญหาในเรื่องการขออนุญาตเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้อง จึงขาดในส่วนของความคิดเห็นของมังที่อยู่ภายในพื้นที่ควบคุมชั่วคราว

นอกจากการใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลแล้ว ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการกับประชากรทั่วไปด้วย ได้แก่มอเตอร์ไซค์รับจ้าง ผู้โดยสารรถประจำทาง ผู้ที่มารับประทานอาหารในร้านค้าที่ผู้ศึกษาแวะซื้ออาหาร เป็นต้น โดยใช้การสังเกตและจดจำในระหว่างการพูดคุยกับผู้เกี่ยวข้อง แล้วข้อมูลมาจดบันทึกและเรียบเรียงทำความเข้าใจในภายหลัง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ตัวแทนเจ้าหน้าที่ตำรวจ จากสถานีตำรวจภูธรอำเภอเขาค้อ จำนวน 1 นาย
2. ตัวแทนเจ้าหน้าที่ทหาร จาก หน่วยเฉพาะกิจ พลเรือน ตำรวจ ทหาร อำเภอเขาค้อ จำนวน 5 นาย (สงวนนาม)
3. นายประจวบ ฤทธิเนติกุล อดีตกำนันตำบลเข็กน้อย
4. นายชาญยุทธ แสนยากุล หัวหน้าสถานีอนามัยตำบลเข็กน้อย
5. พันเอกประสิทธิ์พิงศ์ มุลดี เสนาธิการทหาร รก.พตท.เขาค้อ
7. เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยตำบลเข็กน้อย (สงวนนาม) จำนวน 2 คน
8. ชาวบ้านในพื้นที่ตำบลเข็กน้อย (ม้งไทย) จำนวน 30 คน

ข้อจำกัดของการสัมภาษณ์

1. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์จากผู้ที่เกี่ยวข้องนั้น มีอุปสรรคอย่างมาก เนื่องจากส่วนใหญ่ข้อมูลที่สำคัญนั้น อยู่ในชั้นความลับเกือบจะทั้งหมด เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องไม่สามารถให้ข้อมูลได้อย่างเต็มที่ และไม่ได้รับการเปิดเผยข้อมูลในส่วนที่สำคัญได้ เนื่องจากเกรงว่าจะกระทบกระเทือนหลายฝ่าย เพราะขณะที่ทำวิทยานิพนธ์นั้น กรณีม้งหัวน้ำขาวที่ผ่านมายังคงต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นประเด็นปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างสมบูรณ์ จากปัญหาระดับจังหวัดได้กลายเป็นระดับประเทศ เพราะกลุ่มม้งลาวภายในพื้นที่ควบคุมชั่วคราวนั้น ก่อปัญหาอันทำให้เกิดทั้งความเข้าใจไปในทางลบ ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของทั้งสองประเทศ และความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศทั้งไทยและลาว ผู้วิจัยจึงได้รับความร่วมมือในระดับผิวเผินเท่านั้นเพราะผู้ให้ข้อมูลมักจะหลีกเลี่ยงการให้ข้อมูลในส่วนที่จำเป็นต่อวิทยานิพนธ์ ซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริงนั้น อาจจะยังไม่สมบูรณ์

2. จากกลุ่มตัวอย่างที่เลือกไว้เพื่อการสัมภาษณ์ สามารถขอสัมภาษณ์ได้เพียงส่วนหนึ่ง ยังมีเจ้าหน้าที่ทหารที่ไม่สามารถเปิดเผยชื่อได้ เนื่องจากอาจมีผลกระทบต่อการดำเนินงานในพื้นที่ แม้กระทั่งการสุ่มสัมภาษณ์จากชาวบ้านในพื้นที่ก็เต็มไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากกลุ่มม้งลาว กับ ม้งในพื้นที่บางคนเป็นญาติกัน นอกจากนี้ม้งในพื้นที่บางคนซึ่งเป็นผู้นำพาม้งลาวเข้ามา มีเรื่องผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้จึงไม่ชัดเจน มีการปกปิดอำพรางข้อเท็จจริง และหวาดระแวงว่าหากให้ข้อมูลกับบุคคลภายนอก จะเกิดปัญหาต่อตนเองและครอบครัวตนเองได้ในภายหลัง และที่สำคัญส่วนใหญ่แล้วไม่ยอมมีปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ทางราชการ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ทหาร

3. เพื่อไม่ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึกว่าการบันทึกเสียงไว้เป็นหลักฐาน ผู้ศึกษาจึงสัมภาษณ์ในลักษณะพูดคุยแบบไม่เป็นทางการด้วย เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์บางท่าน โดยเฉพาะประชากรในหมู่บ้าน(บางคน) ก็กังวลกับการให้ข้อมูลว่าจะมีผลกระทบต่อตนเองหรือไม่

3.2.2 การบันทึกภาพ

ข้อจำกัดของการบันทึกภาพ

อุปสรรคในการบันทึกภาพ พื้นที่ควบคุมผู้อพยพ มีทั้งส่วนเดิมและส่วนใหม่ ในส่วนเดิมทางราชการได้กำหนดให้ใช้พื้นที่อาคารของโรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาวเป็นศูนย์อำนวยการ ในส่วนของที่พักอาศัยของผู้อพยพนั้น ได้สร้างอยู่ทั้งสองฝั่งถนน และได้ย้ายเข้าไปบนเขาห่างจากจุดเดิมประมาณ 2 กิโลเมตรเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย การจะขอบันทึกภาพนั้นไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ทหาร สามารถบันทึกภาพได้เพียงบรรยากาศทั่วไปเท่านั้น ซึ่งตัวผู้วิจัยได้ถูกเจ้าหน้าที่ทหารบันทึกภาพไว้ และยังถูกบันทึกภาพทะเบียนรถยนต์ของผู้พาเข้าพื้นที่ไว้ด้วย โดยเจ้าหน้าที่ทหารอ้างว่า เป็นพื้นที่ควบคุม ไม่สามารถจะให้บันทึกภาพได้โดยสะดวก เนื่องจากการดำเนินการส่งกลับยังไม่แล้วเสร็จ จึงเกรงจะมีผลกระทบต่อประเทศหากข้อมูล หรือภาพได้ถูกเผยแพร่ออกไป โดยขาดข้อมูลที่ถูกต้อง

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากงานวิจัยเรื่องนี้ เป็นประเด็นใหม่และมีรายละเอียดที่มาก และรายละเอียดมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่เกือบจะตลอดเวลา อีกทั้งข้อมูลบางประการ หรือ คำบางคำ อาจจะมี ความเกี่ยวข้องกับหลายฝ่ายเพราะว่าเป็นประเด็นที่มีความอ่อนไหวทางด้านความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ดังนั้น ผู้ทำการวิจัยจะวิเคราะห์ในส่วนที่เป็นความคิดเห็นและนำมาเชื่อมโยงกับข้อมูลและสถานการณ์ทั้งในระยะแรกที่มีการเข้ามา จนกระทั่งสถานการณ์ในปัจจุบัน การวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นในลักษณะการพรรณนา(Descriptive Analysis) และวิเคราะห์เชิงอธิบาย (Explanatory Analysis)